วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index

Academic Article
DOI: 10.14456/jdl.2025.27

Guidelines for Promoting the Quality of Primary Teachers at the Digital Age

Nawaporn Atchariyakiat[1*], Pavinee Sothayapetch[2]

แนวทางการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

นวพร อัจฉริยะเกียรติ[1*], ภาวิณี โสธายะเพ็ชร[2]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Nawaporn Atchariyakiat *
นวพร อัจฉริยะเกียรติ
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Department of Curriculum and Instruction, Chulalongkorn University, Thailand.
Email: Nawaporn_Atchariyakiat@gmail.com

2. Pavinee Sothayapetch
ภาวิณี โสธายะเพ็ชร
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Department of Curriculum and Instruction, Chulalongkorn University, Thailand.
Email: Pavinee_Sothayapetch@gmail.com

Keywords:
Guideline for Promote, Quality of Primary Teachers, Digital Age

คำสำคัญ:
แนวทางการส่งเสริม, คุณภาพครูประถมศึกษา, ยุคดิจิทัล

Article history:
Received: 20/03/2025
Revised: 28/04/2025
Accepted: 01/06/2025
Available online: 12/06/2025

How to Cite:
Atchariyakiat, N., & Sothayapetch, P. (2025). Guidelines for Promoting the Quality of Primary Teachers at the Digital Age. *Journal Dhamma for Life, 31*(2), 374-391.

ABSTRACT

This study aims to: 1) investigate the essential needs regarding the quality of primary school teachers in the digital age, and 2) propose strategies to enhance the quality of primary school teachers in the digital age. A mixed-methods research approach was employed, which consisted of two phases. In Phase 1, a survey was conducted to examine the essential needs related to the quality of primary school teachers in the digital age. The sample consisted of primary school teachers selected through stratified random sampling, resulting in a total sample size of 486 teachers. The data were analyzed to assess the essential needs for teacher development. In Phase 2, expert group discussions were held with 6 experts to synthesize strategies for improving the quality of primary school teachers in the digital age. The content analysis method was used to derive these strategies. The findings revealed that: 1) Primary school teachers showed essential needs for development in 7 key areas and 2) The proposed strategies for promoting teacher quality in the digital age included: fostering collaboration with all stakeholders, including parents and other agencies, focusing on individual learner analysis before designing instructional approaches, promoting the use of technology in teaching, and ensuring safety by monitoring potential risks associated with technology use. Additionally, the concept of a digital professional learning community was recommended to encourage a growth mindset among teachers. School administrators and educational authorities were also advised to recognize and reward teachers with exceptional and proven performance to further motivate the enhancement of teacher quality in the digital age.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล และ 2) นำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธีโดยการวิจัยนี้ดำเนินการใน 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ตัวอย่างวิจัยเป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 486 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และระยะที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ใช้การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน วิเคราะห์เนื้อหาและสร้างแนวทางฯ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้ง 7 องค์ประกอบและ 2. ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลก่อนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและการเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบดิจิทัลมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูมีกรอบคิดแบบเติบโตโดยผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องและให้รางวัลแก่ครูที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศและเป็นที่ประจักษ์

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปทางการศึกษาจากการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นเด็กยุคดิจิทัล (Digital Generation) หมายถึง เด็กที่เติบโตและคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น เด็กชอบเรียนรู้ผ่านภาพเคลื่อนไหว (Visual learner) และการรับรู้จากการเคลื่อนไหว (Kinesthetic learner) ได้ดีกว่าการเรียนจากการฟังคำอธิบายจากครู (Auditory learner) เด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลที่สนใจได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย เด็กมีความสนใจในการอ่านหนังสือหรือมีสมาธิจดจ่อลดลง (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2558) อีกทั้งยังพบว่าเด็กในยุคปัจจุบันมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยนจากเดิมจากงานวิจัยของ Jukes et al (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเด็กในยุคดิจิทัลมีความจำที่เกี่ยวกับภาพ (Visual memory) ได้ดีกว่าตัวหนังสือ มีทักษะการทำงานที่หลากหลาย (Multitasking skill) รวมถึงลักษณะการอ่านที่เปลี่ยนแปลงไป คือ การอ่านมีลักษณะคล้ายตัว F หรือเรียกว่า F Pattern กล่าวคือ อ่านจากบนลงล่างแล้วจึงอ่านในบรรทัดที่สนใจ จากลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดการเรียนการสอนหรือประสิทธิภาพการทำงานของครูเปลี่ยนไป การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในสู่การวิถีชีวิตแบบหลายช่วง (Multistage-life) เนื่องจากประชาชนมีอายุที่ยืนขึ้นและมีการทำงานที่มากกว่าหนึ่งอาชีพอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อพัฒนา

บุคคลให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564) ดังนั้นการเผชิญหน้ากับการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของยุคสมัยทำให้ความต้องการใช้ครูประถมศึกษามีทิศทางที่เปลี่ยนไปซึ่งจากงานวิจัยของ ยศวีร์ สายฟ้า (2563) พบว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมในโลกดิจิทัลส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการผลิตครูโดยมีองค์ประกอบ คือ การเข้าถึงสื่อและสังคมออนไลน์ คุณภาพการดูแลเลี้ยงดูและสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรทัดฐานต้นแบบทางสังคม นโยบายที่เกี่ยวข้อง และคุณภาพครูประถมศึกษา อีกทั้งยังกล่าวถึงคุณสมบัติครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF: HEd) ด้วยการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคนี้ทำให้ความคาดหวังจากครูมีแนวโน้มและทิศทางที่เปลี่ยนไปทำให้ครูเกิดภาวะต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงานของครูได้

ในขณะที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูประถมศึกษายังคงมีบทบาทสำคัญในการสอนและพัฒนาเด็กนักเรียนเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของนักเรียน (อัญชลี สกุลอินทร์, 2561) ครูประถมศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ตรงกับทักษะและความต้องการของการเรียนรู้ในยุคสมัยนี้เพื่อให้สามารถเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการสื่อสารส่งผลกระทบกับกรอบคิดเดิมของการสอนรวมถึงกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกมากขึ้น ครูประถมศึกษาจึงควรมีวิธีรับมือหรือปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยการปรับใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสม อีกทั้งยังต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมและต่างประเทศ และให้การสนับสนุนในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และ การทำงานเป็นทีม (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) อาจกล่าวได้ว่าครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม การเรียนรู้ของนักเรียนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาโดยบทบาทหน้าที่ของครูที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564) กล่าวถึงภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ 2 ประเด็นประกอบด้วย 1) ภาระงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และงานตอบสนองนโยบายและจุดเน้น 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) เห็นได้ว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูประถมศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีจุดเน้นทั้งในด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม รวมถึงส่งเสริมพัฒนาครูผู้สอนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับบทบาทครูในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีทำให้ภาครัฐเร่งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวและกำหนดนโยบายรวมถึงจุดเน้นให้ส่งเสริมและพัฒนาครูประถมศึกษาให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้นพบงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับครูเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงกับนักเรียนเป็นจำนวนมากแต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแนวทางส่งเสริมคุณภาพครู

ประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาตัวแปรดังกล่าวเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลและเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสำคัญของครูประถมศึกษา

ครูประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของนักเรียน (อัญชลี สกุลอินทร์, 2561) ได้ระบุเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย ได้แก่ คุณภาพการจัดหลักสูตรและระบบจัดการเรียนการสอนของแต่ละสถาบัน คุณภาพชีวิตของผู้เรียน และคุณภาพของผู้สอนหรือวิชาชีพความเป็นครู อีกทั้งกระทรวงศึกษายังเห็นถึงปัญหาหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย โดยกำหนดปัญหาครูเป็นปัจจัยโดยประเด็นที่พบ ประกอบด้วย การผลิตและพัฒนาครู การขาดแคลนครู คุณภาพครูและหนี้สินครู ในปี พ.ศ. 2562 กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูประถมศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตนเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางของการศึกษาของโลก โดยมีใจความสำคัญดังต่อไปนี้ 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู คือข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน คือข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะในการปฏิบัติและพัฒนางานรวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน คือ จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน อีกทั้งยังพบว่าการครูประถมศึกษายังมีภาระหน้าที่ที่สำคัญที่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียนประกอบด้วย 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ภาระงาน คือ ครูประถมศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีส่วนร่วมในสังคมและเป็นผู้ตอบสนองนโยบายในด้านชั่วโมงการสอน ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นต้น ประเด็นที่ 2 ชั่วโมงการสอนตามตารางสอน คือครูประถมศึกษาต้องมีชั่วโมงการสอนที่ตรงตามหลักสูตรกำหนดนอกเหนือจากภาระงานที่กล่าวข้างต้น Perez (2013) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพของครูและการสอนนั้นส่งผลต่อการเรียนรู้และความเข้าใจของนักเรียนในเรื่องพีชคณิตในของแต่ละระดับชั้น สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของครูจะมีผลต่อการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งครูที่มีหากครูมีคุณภาพในการสอนหรือมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอนและมีทักษะในการสอนที่ดี สอดคล้องกับ มาโนช หัทยามาตย์ (2564) กล่าวถึง ครูในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มี เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีซึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นการศึกษาในยุคนี้จึงเปรียบเสมือนการศึกษายุคดิจิทัล การส่งเสริมคุณภาพในการสอนในยุคดิจิทัลมีความสำคัญเพื่อให้นักเรียนพร้อมที่จะเผชิญกับทักษะที่จำเป็นในสังคมและตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเน้นที่บทบาทและทักษะที่นักเรียนจะต้องการในอนาคตที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของครูในปัจจุบัน จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าครูประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มี

ความสำคัญกับระบบการศึกษาเป็นอย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลกับนักเรียนประถมศึกษา ดังนั้นการสำรวจคุณภาพครูประถมศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่อาจสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังจากมาตรฐานหรือนโยบายการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

คุณลักษณะของครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

UNESCO (2019) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานการสอนทางวิชาชีพในการส่งเสริมการศึกษาที่เท่าเทียมและมีคุณภาพสำหรับนักเรียนทุกคนในระดับสากลเพื่อยกระดับการทำงานอย่างเป็นมืออาชีพของครูในด้านการศึกษาที่มีคุณภาพประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1) มาตรฐานความรู้และความเข้าใจ (Teaching Knowledge and Understanding) คือ ครูควรมีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาเฉพาะรายวิชาหรือสาขาวิชาที่สอนเพื่อสามารถถ่ายทอดเนื้อหาให้นักเรียนที่มีการเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตัวอย่างเช่น วิธีการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนานักเรียนความต้องการที่แตกต่างกัน วิธีการถ่ายทอดเนื้อหาที่เหมาะสม วิเคราะห์และประเมินนักเรียนได้

2) มาตรฐานการปฏิบัติการสอน (Teaching Practice) คือ ครูควรมีความเข้าใจนักเรียนเนื่องจากมาตรฐานที่ครูและนักเรียนมีส่วนรวมกันทางตรงเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอนเพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การวางแผนและการเตรียมความพร้อมเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเตรียมกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

3) มาตรฐานความสัมพันธ์ คือ การมีส่วนร่วมหรือความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD) เป็นองกรณ์หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและจัดหาทรัพยากรให้ผู้คนเพื่อพัฒนาทักษะที่ต้องการเพื่อสร้างประสิทธิผลได้กล่าวถึงการพัฒนาครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนในศตวรรษที่ 21 มีการกำหนดสมรรถนะของครูโดยภาพรวมประกอบด้วย 1) ความรู้ในเนื้อหาวิชา 2) การสื่อสารและการใช้ภาษา 3) การพัฒนาหลักสูตร 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) การบริหารจัดการชั้นเรียน 7) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา 8) การวัดและประเมินผล 9) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 10) จิตวิทยาสำหรับครู 11) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ 13) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 14) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ 15) การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน ดังนั้นคุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลต้องมีทั้งความรู้ความสามารถที่ดีตามแนวคิดและทฤษฎีในการสอน และทักษะเป็นนักจัดการที่ดีซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ 1 ครูต้องเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือและ

สร้างแรงดลใจในการเรียนรู้ 2 ครูต้องพัฒนาและออกแบบ และ 3 ครูต้องส่งเสริมต้นแบบการเป็นพลเมืองทางดิจิทัล (มาโนช หัทยามาตย์, 2564)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลโดยศึกษาคุณลักษณะของครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลตามแนวคิดของ UNESCO (2019), Alberta Government (2018), Ibda, Syamsi and Rukiyati (2023), Sousal & Zanonl (2023), วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิป จิตตฤกษ์ (2554), พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, ณฐกร ดวงพระเกษ และ ฐิติรัตน์ คล่องดี (2564) และมาโนช หัทยามาตย์ (2564) และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลของ Skaalvik & Skaalvik (2007), Herman, Hickmon-Rosa & Reinke (2018), Graham & Flamini (2023), พิณสุดา สิริธรังศรี (2557), ธารารัตน์ มาลัยเถาว์ (2560) และเจริญ ภูวิจิตร์ (2565) ซึ่งจากการสังเคราะห์พบว่า แนวทางในการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลสามารถพัฒนาได้ใน 7 องค์ประกอบ ดังกรอบแนวคิดต่อไปนี้

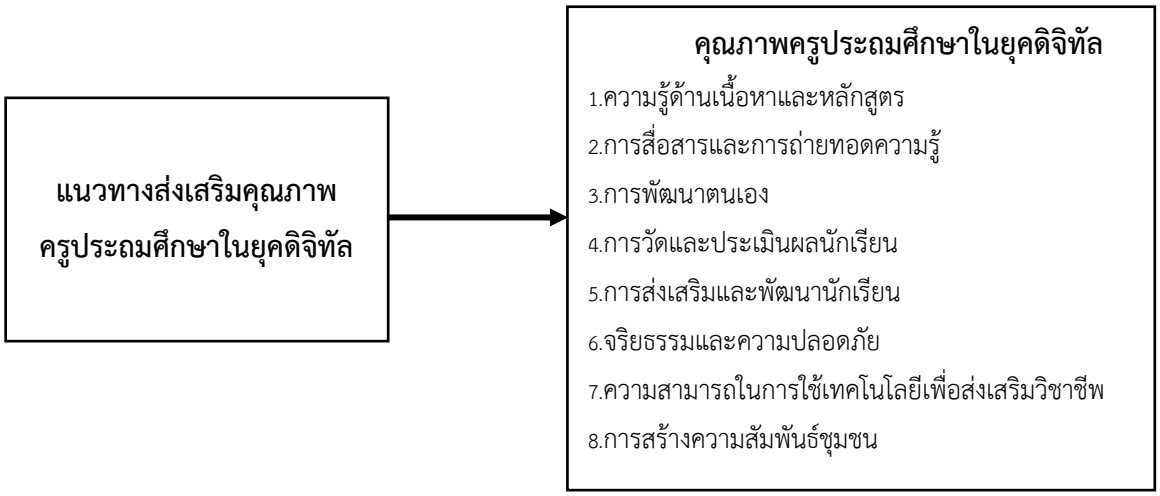

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล
2. เพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการผสมผสานข้อมูลและวิธีการวิจัยจากแนวคิดแบบคุณภาพ (Qualitative Research) และแนวคิดแบบปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเข้าใจภาพรวมของปรากฏการณ์ที่วิจัยแต่ละกระบวนการวิจัยแบบผสมผสานมุ่งหวังที่จะเพิ่มลึกและความชัดเจนให้กับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล และระยะที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ระยะที่ 1 การสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

การวิจัยในระยะที่ 1 สำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยมีแนวทางการดำเนินการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร

ประชากร ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย จำนวน 357,209 คน

2. ตัวอย่าง

ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสัดส่วน (Proportion) ออกเป็น 6 ภูมิภาค 18 จังหวัด จังหวัดละ 27 คน โดยชดเชยอัตราการตอบกลับร้อยละ 20 จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 486 คน

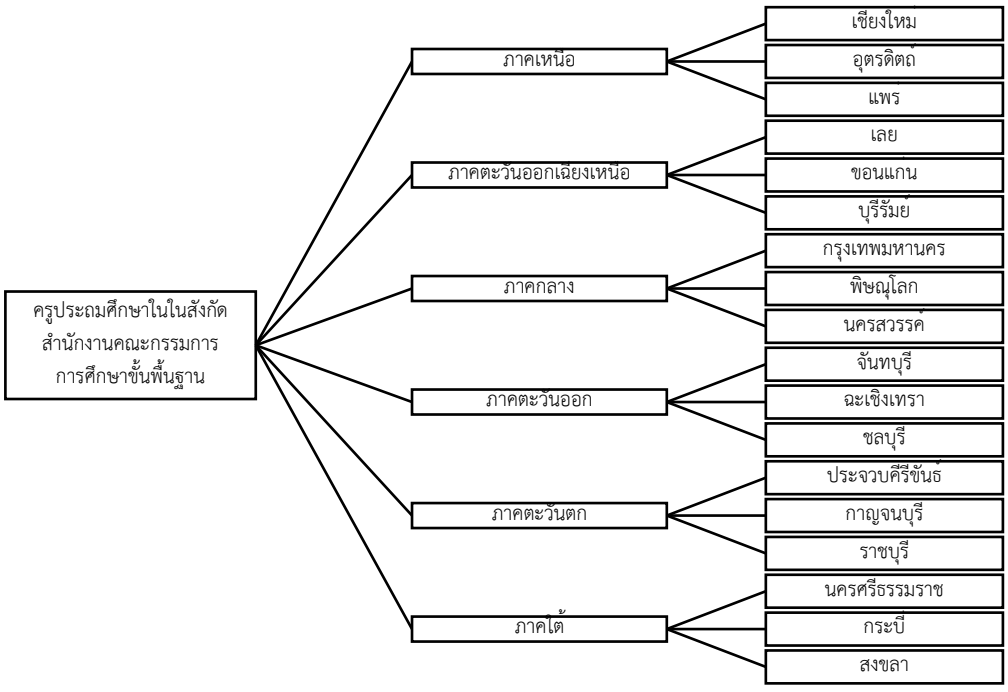

แผนภาพที่ 2 แสดงสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล โดยสำรวจครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ในประเด็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

4. **การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย**

แบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพครูประถมศึกษา และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน วิเคราะห์ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective congruency Index: IOC) พบว่ามีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00 และตรวจสอบความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยค่าความเที่ยงของแบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาคเท่ากับ 0.962 ซึ่งแสดงว่าแบบสำรวจความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลมีค่าความเที่ยงในระดับสูง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลระยะนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยนำส่งแบบสำรวจทางออนไลน์ (google form) โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้ง 18 เขตตามจังหวัดที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยายโดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล จากนั้นนำค่าเฉลี่ยรายด้านของแต่ละองค์ประกอบมาหาดัชนีความต้องการจำเป็นของคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลโดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เพื่อสร้างข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในระยะที่ 2 โดยมีค่ามากกว่า 0.2 ขึ้นไปถือว่ามีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์แนวทางการส่งเสริมครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลในระยะที่ 1 เพื่อหาสภาพปัญหาของคุณภาพครูในยุคดิจิทัล และนำมาสร้างข้อคำถามเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล โดยการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก (In-depth) จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลซึ่งใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 4 ปี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2556) จำนวน 6 คน ตัวอย่างเช่น ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิชาการทางการศึกษา เป็นต้น

2. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก (In-depth) เกี่ยวกับการสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในงานวิจัยระยะที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เพื่อสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในระยะที่ 2 โดยมีค่ามากกว่า 0.2 ขึ้นไปถือว่ามีความต้องการจำเป็น

2) ผู้วิจัยนำปัญหาที่ตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดมาสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้วสร้างเป็นแนวประเด็นคำถามย่อย ๆ ที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 2 คือเพื่อนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

3) ผู้วิจัยผู้วิจัยนำแนวคำถามย่อยนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่พบ และสร้างบันทึกข้อมูลเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวมรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 4 ปี จำนวน 6 คน จากประเด็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลในระยะที่ 1 โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลและนัดหมายชี้แจงรายละเอียดการวิจัย ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ด้วยตนเอง ระยะเวลา 2-3 ชั่วโมง จากนั้นสรุปผล อภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การตีความจากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มที่มีคำถามกึ่งโครงสร้างในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการถอดข้อมูลจากการบันทึกวิดีโอแล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นและข้อค้นพบโดยผู้วิจัยรักษาความลับของข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทุกคนโดยการใช้ชื่อสมมติ (Pseudonym) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานหรือหน่วยงาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

คุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพที่เป็นอยู่ (D)		สภาพที่คาดหวัง (I)		PNI	ลำดับ
	M	*SD*	*M*	*SD*		
ความรู้ด้านเนื้อหาและหลักสูตร	4.02	0.24	4.51	0.15	0.17	7
การสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้	3.96	0.34	4.51	0.14	0.21	2
การพัฒนาตนเอง	3.90	0.32	4.44	0.20	0.20	4
การวัดและประเมินผลนักเรียน	3.81	0.37	4.44	0.18	0.25	1
การส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน	3.94	0.34	4.50	0.17	0.20	4
จริยธรรมและความปลอดภัย	3.94	0.32	4.54	0.15	0.20	4
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมวิชาชีพ	3.90	0.30	4.47	0.14	0.21	2
การสร้างสัมพันธ์ชุมชน	4.15	0.28	4.49	0.14	0.12	8

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลพบว่า มีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลทุกด้าน ยกเว้นด้านการสร้างสัมพันธ์ชุมชนที่มีค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ = 0.12 โดยในด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนมีความต้องการจำเป็นอันดับแรก มีค่า $PNI_{Modified}$ = 0.25 รองลงมาคือด้านการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ ส่งเสริมวิชาชีพ มีค่า $PNI_{Modified}$ = 0.21

ตอนที่ 2 ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

แผนภาพที่ 3 แนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มสำหรับการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สามารถสร้างแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ได้ดังนี้

1. ด้านความรู้เนื้อหาและหลักสูตร

1.1 ออกแบบเนื้อหาและหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทผู้เรียน โดยเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรืออาจจะจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยคละความสามารถ

1.2 ออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล (Universal design for learning) และบทบาทของครูผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้

1.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับเนื้อหาและมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1.4 มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ รูปแบบ วิธีการสอนที่หลากหลายร่วมกันระหว่างครูผู้สอน

2. ด้านการสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้

2.1 ควรมีการแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอน และการสนับสนุนจากโรงเรียนเพื่อให้ครูเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม

2.2 จัดกิจกรรมการประกวดสร้างสรรค์สื่อการสอน เพื่อให้ครูได้เกิดปฏิสัมพันธ์ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.3 คำนึงถึงบริบทและความเหมาะสมของช่วงวัยเป็นจุดเน้นสำคัญในการสร้างสื่อการเรียนรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้

3. ด้านการพัฒนาตนเอง

3.1 ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีกรอบคิดแบบเติบโต (Growth mindset) เพื่อปลูกฝังและสร้างแรงจูงในการพัฒนาตนเอง

3.2 การเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้ง online หรือ onsite

3.3 การกำหนดนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อสนับสนุนการพัฒนาตนเอง

3.4 การประกาศเกียรติคุณ ยกย่องหรือให้รางวัลแก่ครูที่พัฒนาตนเองและสร้างผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์

3.5 การเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อการพัฒนาผู้เรียนในประเด็นทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีโดยมีการกำหนดบทบาททั้งผู้นำและผู้ตาม เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน

4.1 รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบผ่านระบบคลาวน์ต่าง ๆ

4.2 วัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วน

4.3 ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลนักเรียนและหาแนวทางในการวัดประเมินผลที่เหมาะสมร่วมกัน

5. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนรายบุคคลเพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

5.2 เลือกใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

5.3 จัดกิจกรรมในรูปแบบโครงงานหรือสร้างพื้นที่ให้ผู้เรียนได้นำเสนอ ซึ่งครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและคอยอำนวยความสะดวก

5.4 ให้คำแนะนำในการสืบค้นข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ให้ผู้เรียนได้สร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ผ่านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยการปฏิบัติจริง

6. ด้านจริยธรรมและความปลอดภัย

6.1 อบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย โดยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ตระหนักถึงความปลอดภัยของผู้เรียน

6.2 สร้างความเข้าใจถึงขอบเขตของการใช้เทคโนโลยีร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

6.3 จัดโครงการส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในทุกมิติแก่ครูผู้สอน ผู้ปกครองผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

6.4 จัดกิจกรรมเพิ่มเติมเสริมความรู้ในด้านการละเมิดและความปลอดภัยจากการใช้เทคโนโลยี

7. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมวิชาชีพ

7.1 เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

7.2 จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ นิเทศติดตามและการจัดประกวดการแข่งขันการใช้สื่อเทคโนโลยีในระดับโรงเรียนหรือในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

7.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วิพากษ์และสะท้อนผลการใช้และสร้างคลังสื่อเพื่อการแบ่งปัน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นผลการวิจัยที่สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

ในด้านการวัดและประเมินผลนักเรียนมีความต้องการจำเป็นอันดับแรกอาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยเช่นเดียวกันและมีแอปพลิเคชัน สื่อดิจิทัลที่รองรับการวัดประเมินผลในรูปแบบของการประเมินความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นจึงทำให้การวัดและประเมินนักเรียนเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพครูมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะความหลากหลายของเทคโนโลยีที่มีมากขึ้นในปัจจุบัน รวมไปถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีที่สะดวกและรวดเร็ว แอปพลิเคชันที่ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษาที่มากขึ้นในยุคดิจิทัล (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรืองและอธิป จิตตฤกษ์, 2554; OECD, 2022) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูในยุคดิจิทัลที่มีความสำคัญรองลงมาคือด้านจริยธรรมและความปลอดภัย ซึ่งที่ความปลอดภัยและจริยธรรมมีความจำเป็นรองลงมานั้น อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนั้นมีการเผยแพร่และเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ทำให้ประเด็นเรื่องการเก็บรักษาและดูแลความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนเป็น

ประเด็นที่ละเอียดอ่อน รวมถึงกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันการละเมิดต่าง ๆ อีกทั้งการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรมและดำรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณวิชาชีพก็เป็นหน้าที่และสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของครูด้วยเช่นกัน (ฐาปวี หนองหารพิทักษ์, เพ็ญศรี ฉิรินัง, อรุณ รักธรรม และอุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ, 2565; สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2557; Alberta Government, 2018) ส่วนในด้านการสร้างสัมพันธ์ชุมชนที่ปรากฏว่ายังไม่มีความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าบทบาทหน้าที่หลักของครูมุ่งเน้นที่สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักในการจัดการเรียนรู้ และการสร้างสัมพันธ์ชุมชนนั้นก็เป็นสิ่งที่ครูส่วนใหญ่มักจะมีการปฏิบัติตามนโยบายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ดังที่ปรากฏ “บ้าน วัด โรงเรียน” ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และประเทศไทยนั้นมีความเชื่อมโยงที่ชุมชนและวัดจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งจากประเพณีภายในชุมชน วัฒนธรรมร่วมของท้องถิ่นต่างก็ทำให้ครูเปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้การสร้างสัมพันธ์ชุมชนยังไม่มีความต้องการจำเป็นการในพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล (พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, ณฐกร ดวงพระเกษ และ ฐิติรัตน์ คล่องดี, 2564; UNESCO, 2019)

2. ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล

จากการสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เพราะองค์ความรู้ด้านการสอน (Pedagogy) นั้นเปรียบเสมือนอาวุธของครู ครูจะต้องสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม (UNESCO, 2019) ซึ่งการจะสร้างองค์ความรู้ให้เหมาะสมได้นั้นก็จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพเสียก่อน (Alberta Government, 2018) อีกทั้งครูควรจะสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ เนื่องจากการประสานความร่วมมือสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ จะช่วยให้ครูสามารถเพิ่มพูนความต่อเนื่องในการพัฒนาผู้เรียน เพราะนักเรียนจะมีช่วงเวลาที่ใช้ร่วมกันกับผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้นการประสานความร่วมมือจะช่วยส่งเสริมคุณภาพครูและผู้เรียนด้วยเช่นเดียวกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลก่อนออกแบบการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับข้อเสนอของธิดา แซ่ชั้น และทัศนีย์ หมอสอน (2559) ที่กล่าวว่าครูควรมีการแจ้งและระบุถึงปัญหาที่พบอย่างชัดเจนเพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุผลที่ตั้งไว้ได้ มีการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและการเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นประเด็นที่เป็นปัจจุบันเนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันนั้นการติดต่อสื่อสารส่วนมากมักจะเกิดขึ้นได้ทั้งในชีวิตจริงและสื่อสังคมออนไลน์ดังนั้นจึงควรมีการปลูกฝังให้มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย และทักษะการใช้เทคโนโลยี (เจริญ ภูวิจิตร์, 2565) ควรมีการนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบดิจิทัลมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูมีกรอบคิดแบบเติบโตโดยผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องและให้รางวัลแก่ครูที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศและเป็นที่ประจักษ์ เพราะการแบ่งปันช่วงเวลาร่วมกันกับครูเพื่อให้ตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของครูแต่ละคน สิ่งที่

สำคัญที่สุดคือการให้คำชมเชยเพื่อให้ปรับปรุงและเกิดความกระตือรือร้นอยู่เสมอ และแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Share Best Practices) คือ ผู้ที่ประเมินควรชี้นำแนวทางหรือทางออกให้กับครูที่พบเจอปัญหาหรืออุปสรรค มุ่งเน้นพัฒนาครูให้ก้าวข้ามความท้าทายของปัญหาเหล่านั้น จากที่กล่าวข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการบางส่วนในการประเมินคุณภาพของครูซึ่งนำไปสู่แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาตนเองของครูได้ หากผู้ประเมินมีการประเมินที่มีประสิทธิภาพและพบอุปสรรคที่แท้จริงของการทำงานของครูแต่ละคน (Safetyculture, 2023)

สรุป

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้ง 7 องค์ประกอบ โดยในแต่ละองค์ประกอบย่อยจะมีประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลต่อไป

2. ผลการนำเสนอแนวทางส่งเสริมคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัล จากการสังเคราะห์ผลการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลก่อนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีและการเฝ้าระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี นำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบดิจิทัลมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ครูมีกรอบคิดแบบเติบโตโดยผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่องและให้รางวัลแก่ครูที่มีผลงานปฏิบัติที่เป็นเลิศและเป็นที่ประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลนั้น ควรเน้นในเรื่องของการวัดและประเมินผลนักเรียนซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีบทบาทในการส่งเสริมการวัดประเมินผลในรูปแบบออนไลน์และสามารถรายงานผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้

2. การอบรมและพัฒนาตนเองของครูควรมีการถอดบทเรียนและส่งเสริมให้เกิดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้ครูได้สร้างนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้และส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน

3. การออกแบบหลักสูตรนั้นควรจะมีการออกแบบหลักสูตรที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เป็นสากล ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทเนื้อหาและช่วงวัยของผู้เรียน

4. การสร้างวัฒนธรรมเรื่องความปลอดภัยและจริยธรรมในการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นประเด็นที่ควรสร้างความตระหนักรู้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินบริบทขององค์ประกอบย่อยในการพัฒนาคุณภาพครูประถมศึกษาในยุคดิจิทัลหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการศึกษาหรือจุดเน้นสำคัญ

2. ควรมีการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566, 6 มกราคม). *6 นโยบายและจุดเน้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2566*. https://moe360.blog/2023/01/06/6166/

ฐาปวี หนองหารพิทักษ์, เพ็ญศรี ฉิรินัง, อรุณ รักธรรม, & อุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ. (2565). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูระดับประถมศึกษายุคประเทศไทย 4.0. *Journal of Administrative and Management Innovation, 10*(3), 29–40.

ธารารัตน์ มาลัยเถาว์. (2560). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะครูประถมศึกษา ตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 11*(2), 306–319.

ธิดา แซ่ชั้น, & ทัศนีย์ หมอสอน. (2559). การรู้ดิจิทัล: นิยามองค์ประกอบและสถานการณ์ในปัจจุบัน. *วารสารสนเทศศาสตร์, 34*(4), 116–145. https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jiskku/article/view/81049/74940

นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2558). เด็กยุคดิจิทัล. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 50*(2558), 79–83. https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/6704/6315

พวงเพ็ญ อินทรประวัติ, ณฐกร ดวงพระเกษ, & ฐิติรัตน์ คล่องดี. (2564). สมรรถนะของครู 4 ด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 22*(1), 180–195.

พิณสุดา สิริรังธศรี. (2557). การยกระดับคุณภาพ “ครูไทยในศตวรรษที่ 21”. https://resourcecenter-uat.thaihealth.or.th/media/31qR

มาโนช หัทยามาตย์. (2564). คุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล. *วารสารบวรสหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 2*(2), 18–24.

ยศวีร์ สายฟ้า. (2563). ทิศทางการผลิตครูประถมศึกษาของประเทศไทยที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ครูกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 32*(3), 71–85.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, & อธิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. [แปลจาก *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*]. https://openworlds.in.th/books/21st-century-skills/

สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563, 1 มิถุนายน). โลกเปลี่ยนคนปรับ เราจะอยู่ในโลกหลังวิกฤตอย่างเป็นปกติสุขได้อย่างไร. *Creative Thailand*. https://www.creativethailand.org/new/article/people/32461/th#Suvit-Maesincee-lifeaftercovid19

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). *ว21/2564 ภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา*. สำนักงาน ก.ค.ศ. https://otepc.go.th/th/content_page/item/3474-2021-08-30-11-22-42.html

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2557). *รายงานประจำปี 2557 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)*. https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/581120

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564, 21 พฤศจิกายน). *ปรับแนวทางการศึกษาไทย เน้นสร้างทักษะให้ไทยก้าวทันการเปลี่ยนแปลงโลก*. สอวช. https://www.nxpo.or.th/th/

อัญชลี สกุลอินทร์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา, 12*(1), 49–60. https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/edu/article/view/6282

เจริญ ภูวิจิตร์. (2565, 8 มีนาคม). *แนวทางการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในยุค Next Normal*. https://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20220308-4.pdf

Alberta Government. (2018). *Teaching quality standards*. Alberta.

Graham, J., & Flamini, M. (2023). Teacher quality and students' post-secondary outcomes. *Educational Policy, 37*(3), 800–839. https://doi.org/10.1177/08959048211049429

Herman, K. C., Hickmon-Rosa, J., & Reinke, W. M. (2018). Empirically derived profiles of teacher stress, burnout, self-efficacy, and coping and associated student outcomes. *Journal of Positive Behavior Interventions, 20*(2), 90–100. https://doi.org/10.1177/1098300717732066

Ibda, H., Syamsi, I., & Rukiyati, R. (2023). Professional elementary teachers in the digital era: A systematic. *International Journal of Evaluation and Research in Education, 12*(1), 459–467.

Jukes, I., McCain, T., & Crockett, L. (2010). *Understanding the digital generation: Teaching and learning in the new digital landscape*. SAGE Publications.

OECD. (2022). *Education at a glance 2022*. https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2022_3197152ben.html

Perez, B. (2013). *Teacher quality and teaching quality of 7th-grade Algebra I honors teachers* (Order No. 3571434). Available from Publicly Available Content Database. (1426424569).

Safetyculture. (2023, December 13). *Teacher evaluation methods for effective quality teaching*. https://safetyculture.com/topics/teacher-evaluation/

Skaalvik, E. M., & Skaalvik, S. (2007). Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout. *Journal of Educational Psychology, 99*(3), 611–625. https://doi.org/10.1037/0022-0663.99.3.611

SousaI, M. D. C., & ZanonI, D. A. V. (2023). The elementary school and teachers work qualification: Challenges and perspectives of the professional. *Revista Brasileira de Educação, 28*(e280046), 1–16. https://doi.org/10.1590/S1413-24782023280047

UNESCO. (2019). *Global framework for professional teaching standards*. Education International.